

CRNA GORA
SKUPŠTINA
Odbor za ljudska prava i slobode
Broj: 00-51/14-53/
Podgorica, 29. april 2014. godine

IZVJEŠTAJ

SA SASTANKA PREDSJEDNIKA I ZAMJENICE PREDSJEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE SKUPŠTINE CRNE GORE SA EKSPERTOM EVROPSKE KOMISIJE ZA INSTITUCIJU ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA, PRAVNIM SAVJETNIKOM OMBUDSMANA DANSKE KLAVSOM DUUSOM KINNERUPA HEDEOM, održanog 9. aprila 2014. godine u Skupštini Crne Gore

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore dr Halil Duković i zamjenica predsjednika Odbora dr Ljiljana Đurašković održali su sastanak sa ekspertom Evropske komisije za instituciju zaštitnika ljudskih prava i sloboda, pravnim savjetnikom Ombudsmana Danske, Klavsom Duusom Kinnerupa Hedeom. Sastanak je održan 9. aprila 2014. godine u Skupštini Crne Gore.

Sastanku su prisustvovali: Mladenka Tešić, predstavница Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori i Ana Marija Vuksanović, predstavница Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija Vlade Crne Gore.

Posjeta ekspertske misije Evropske komisije dio je novog pristupa u pregovorima s Evropskom unijom i predstavlja redovni mehanizam kojim Evropska komisija procjenjuje stanje u pravosuđu i temeljnim pravima, odnosno u oblasti pravde, slobode i bezbjednosti u Crnoj Gori.

Pravni savjetnik Ombudsmana Danske Klavs Duus Kinnerup Hede ima značajno iskustvo u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda i trenutno radi u Parlamentu Danske gdje je zadužen za odnose sa kancelarijama ombudsmana u Danskoj. Ne predstavlja Evropsku komisiju direktno, već je nezavisni ekspert, a u Crnoj Gori je boravio radi prikupljanja podataka o stanju, na osnovu kojih će dati smjernice i preporuke radi poboljšanja stanja u cilju efikasnijeg i bržeg pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković upoznao je goste sa radom Odbora i ključnim aktivnostima realizovanim u prethodnom periodu, uz poseban osvrt na saradnju sa institucijom Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Naveo je da je nadležnost Odbora definisana Poslovníkom Skupštine Crne Gore i da Odbor posebnu pažnju posvećuje zaštiti manjinskih prava i prava pripadnika posebno osjetljivih grupa. Saopštio je da je Odbor prepoznat i u izvještajima Evropske komisije o napretku Crne Gore kao jedno od najaktivnijih radnih tijela Skupštine Crne Gore. Istakao je da Odbor prilikom utvrđivanja Plana aktivnosti, Predlog plana dostavlja Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, nadležnim organima Vlade Crne Gore, međunarodnim organizacijama i nevladinim organizacijama koje se bave pitanjima ljudskih prava, radi njihovih primjedbi, predloga i sugestija, a po pozivu, navedeni subjekti učestvuju i na sjednici Odbora kada se utvrđuje plan aktivnosti. Takođe, istakao je da Odbor za ljudska prava i slobode ne održava sjednice samo u prostorijama Skupštine, već i u ustanovama u kojima su smještene pojedine kategorije lica kako bi se direktno u susretu sa njima poslanici uvjerali u stanje ljudskih prava u tim ustanovama. Predsjednik je istakao da je Odbor realizovao brojne javne tribine na različite teme u gradovima širom Crne Gore u cilju uspostavljanja direktnog kontakta sa građanima. Odbor ima intenzivnu saradnju sa nevladinim

sektorom, a NVO "Građanska alijansa" vrši kontinuirani monitoring nad radom Odbora. Smatra da je posebna vrijednost Odbora to što skoro 95 % odluka donosi konsenzusom. Predsjednik Odbora je naglasio da je Odbor svojim radom značajno doprinio promociji i jačanju institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore sa kojom ostvaruje veoma dobru saradnju. Saopštio je da Odbor saraduje sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore, kako putem stručnih konsultacija, tako i neposrednim kontaktima, jer Zaštitnik učestvuje na gotovo svim sjednicama Odbora, čime se već u fazi donošenja zakona i praćenja rada, odnosno kontrole izvršne vlasti, sprečavaju mogući problemi u pogledu ostvarivanja ljudskih prava i sloboda. Takođe, naglasio je da je Zaštitnik, po pozivu Odbora, učestvovao na svim javnim tribinama koje su na različite teme organizovane u različitim gradovima Crne Gore. Naglasio je da su prioritetne oblasti djelovanja Odbora zaštita ljudskih prava i sloboda, zakoni koji se tiču zaštite i promocije ljudskih prava i sloboda i zaštita prava i sloboda pripadnika manjinskih naroda koji žive u Crnoj Gori.

Ekspert Evropske komisije za instituciju zaštitnika ljudskih prava i sloboda Klavs Duus Kinnerup Hede je izrazio zadovoljstvo što je upoznat sa načinom funkcionisanja Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore, kao i sa saradnjom Odbora sa institucijom Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Pohvalio je činjenicu da članovi Odbora za ljudska prava i slobode, bez obzira na partijsku pripadnost, gotovo sve odluke donose konsenzusom, što govori o njihovoj posvećenosti zaštiti ljudskih prava svih građana. Predstavnik Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore je upoznao i sa odnosom koji ima Ombudsman Danske sa Parlamentom Danske, ukazujući da Ombudsman nema toliko često kontakte sa parlamentarnim radnim tijelima kao što je praksa u Crnoj Gori. Ekspert za instituciju Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore je upitao koliko često Odbor ima kontakte sa institucijom Ombudsmana i na koji način informacije koje Ombudsman saopšti na sjednicama Odbor koristi u svom radu.

Predsjednik Odbora je saopštio da Crna Gora ima svega 620 000 stanovnika što olakšava komunikaciju između građana i nadležnih državnih organa, kao i između građana i institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Naglasio je da je Odbor kroz konstantnu saradnju sa institucijom Zaštitnika od njenog osnivanja značajno doprinio promociji ove institucije i njenoj prepoznatljivosti od strane građana. Zaštitnik je, na poziv Odbora, prisustvovao većini održanih sjednica Odbora, a cilj je bio da se poslanici, predstavnici Vlade Crne Gore, državnih organa, kao i cjelokupna javnost upoznaju sa radom Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i njegovim ocjenama o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori. Predsjednik je podsjetio da je Zaštitnik, na poziv Odbora, sa poslanicima posjetio više ustanova u kojima su smještene posebno osjetljive kategorije stanovništva, kako bi se uvjerali u kojoj mjeri se poštuju prava tih lica smještenih u ustanovama. Zaštitnik je učestvovao i na kontrolnim saslušanjima koja je Odbor organizovao kako bi zajednički ispratili u kom stepenu nadležni državni organi realizuju Preporuke Zaštitnika i Zaključke Skupštine Crne Gore. Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode je veoma važnim ocijenio i razmatranje Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, kao i posebnih izvještaja koje je Zaštitnik, na zahtjev Odbora za ljudska prava i slobode dostavio tokom 2011. godine.

Saopštio je da Skupština Crne Gore i Odbor za ljudska prava i slobode, kao nadležno radno tijelo, svake godine razmatraju Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, da izvještaji odlikavaju realno stanje ljudskih prava u Crnoj Gori i da ih Skupština prihvata gotovo jednoglasno, a da svi poslanici, bez obzira na političku pripadnost, podatke iz izvještaja koriste za svoje političke diskusije. Takođe, saopštio je da Odbor povodom razmatranja Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, predlaže, a Skupština usvaja zaključke kojim se prihvataju preporuke Ombudsmana, čime se one ojačavaju, a kasnije se prati

njihova realizacija, kako putem razmatranja izvještaja pojedinih državnih organa, tako i razmatranjem informacija koje se od njih zahtijevaju, shodno članu 68 Poslovnika Skupštine, ili organizovanjem kontrolnih saslušanja predstavnika nadležnih državnih organa. Imajući u vidu navedeno, predsjednik Odbora dr Halil Duković je zaključio da je Odbor za ljudska prava i slobode svojim radom i saradnjom sa institucijom Zaštitnika u značajnoj mjeri doprinio afirmaciji ove institucije u crnogorskom društvu, kao i konstantnom snaženju povjerenja svih društvenih subjekata u njen rad. Saopštio je da, shodno zakonskoj obavezi utvrđenoj Zakonom o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Odbor za ljudska prava i slobode utvrđuje Zahtjev za dodjelu budžetskih sredstava Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, na predlog Zaštitnika, čime se značajno doprinosi i finansijskoj nezavisnosti institucije.

Zamjenica predsjednika Odbora dr Ljiljana Đurašković je ukazala predstavke i obraćanja građana i pravnih lica koje se dostavljaju Odboru za ljudska prava i slobode, shodno Zaključku iz maja 2012. godine, Odbor za ljudska prava i slobode prosleđuje Zaštitniku ljudskih prava i sloboda, a razmatra ih ukoliko građani budu nezadovoljni postupanjem Zaštitnika po određenoj predstavi. Zamjenica predsjednika Odbora je istakla da Odbor ima izvanrednu saradnju sa institucijom Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

Eksperta je interesovalo da li je bilo žalbi građana na rad Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i na koji način Skupština Crne Gore kontroliše njegovo postupanje po predstavkama.

Predsjednik Odbora je objasnio da Odbor za ljudska prava i slobode, kao nadležno radno tijelo Skupštine, razmatra Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore koji Zaštitnik podnosi Skupštini saglasno članu 47 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Godišnji izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore predstavlja prikaz rada Zaštitnika i pokazatelj je poštovanja ustavnih i zakonskih prava građana. Ciljevi Izvještaja su višestruki:

- da Skupštinu Crne Gore i druge organe, institucije i tijela, kao i javnost obavijesti o stanju ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori;
- da ukaže na potrebne promjene u radu javnog sektora koje bi unaprijedile ostvarivanje ljudskih prava i sloboda;
- da Skupštini Crne Gore i javnosti predstavi najznačajnije aspekte rada Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore u skladu sa nadležnostima, ovlašćenjima i načelima odgovornosti za obavljanje javnih poslova.

U vezi sa predstavkama građana, predsjednik Odbora dr Halil Duković je saopštio da je izmjenom člana 44 Poslovnika Skupštine Crne Gore proširena nadležnost Odbora za ljudska prava i slobode i utvrđeno da Odbor „razmatra i zauzima stavove po predstavkama građana i pravnih lica koje se odnose na ostvarivanje prava građana“. Istakao je da je Odbor za ljudska prava i slobode je na 72. sjednici održanoj 30. maja 2012. godine zaključio da predstavke i obraćanja građana i pravnih lica upućene Odboru za ljudska prava i slobode razmatra tek nakon što predstavke razmotri nadležna institucija, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, a građani budu nezadovoljni postupanjem Zaštitnika po određenoj predstavi. Ovo s toga, što se Odbor neće miješati u nadležnost Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i narušavati nezavisnost ove institucije, kojoj je Zakonom o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore utvrđeno pravo građana da se za povredu prava mogu obraćati Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Naglasio je da se sva obraćanja građana upućena Odboru za ljudska prava i slobode prosljeđuju instituciji Zaštitnika, kako bi on, shodno Zakonu o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, postupio po njima, a ukoliko se građani budu žalili na postupanje Zaštitnika, Odbor će u tim slučajevima djelovati u skladu sa svojom kontrolnom i nadzornom ulogom.

Ocijenio je da bi se drugačijim postupanjem, s jedne strane, stvorili problemi u funkcionisanju institucije Ombudsmana i samog Odbora, a sa druge, ni sami građani ne bi znali kome da se obrate, zbog čega i smatra ispravnim i logičnim da se na navedeni način postupa po predstavkama i žalbama građana upućenim Odboru.

Ekspert je upoznao predstavnike Odbora za ljudska prava i slobode sa situacijom u Danskoj, navodeći da kod njih postoje dvije institucije koje se bave pitanjima zaštite ljudskih prava i sloboda, a to su: Kancelarija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda i Nacionalna institucija za ljudska prava. Saopštio je da Nacionalna institucija za ljudska prava ima promotivnu i proaktivnu ulogu, dok s druge strane, Kancelarija Ombudsmana Danske ima konkretnu ulogu i daje mišljenja na određene predloge zakona. S obzirom da u državi Crnoj Gori nema takvih institucija, eksperta Evropske komisije je interesovalo da li postoji opasnost da dođe do politizacije određenih pitanja kojima se bavi Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Takođe, interesovao ga je stav Odbora za ljudska prava i slobode u vezi sa funkcionisanjem institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je saopštio da je Skupština Crne Gore 29. jula 2011. godine donijela Zakon o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore kojim je Zaštitnik definisan kao krovna institucija za zaštitu ljudskih prava i sloboda. Zakonom o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore Zaštitnik se definiše kao nacionalni mehanizam za sprječavanje mučenja i drugih oblika nečovječnog postupanja i kažnjavanja i institucionalni mehanizam za prevenciju i zaštitu od diskriminacije. Saopštio je da Zaštitnik ima četiri zamjenika koje je Skupština izabrala: za državnu upravu, za zaštitu od diskriminacije, za prevenciju torture i za prava djeteta tako da su obuhvaćene ključne oblasti ljudskih prava. Mišljenja je da se institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore od strane Skupštine Crne Gore tretira kao nezavisna institucija, što potvrđuje i činjenica da se izvještaji Zaštitnika usvajaju jednoglasno iako nekad mišljenja i ocjene koje Zaštitnik daje u izvještaju ne odgovaraju ni predstavnicima vlasti, a ni opoziciji.

Ističući da je država Crna Gora tradicionalna i konzervativna sredina, zamjenica predsjednika Odbora dr Ljiljana Đurašković je saopštila da funkcija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore nije nimalo laka, jer da bi se doprinijelo poboljšanju ljudskih prava u Crnoj Gori najprije se treba izboriti sa brojnim predrasudama, prvenstveno onima koje se odnose na pripadnike LGBT populacije, romske i egipćanske populacije, osobe sa invaliditetom. Mišljenja je da je pred Ombudsmanom zahtjevan i odgovoran zadatak, a Odbor za ljudska prava i slobode ima dužnost da doprinese da se postojeće predrasude smanje, ili ukoliko je to moguće uklone.

Ekspert Evropske komisije je saopštio da se i Danska suočava sa izazovima u pogledu zaštite ljudskih prava i sloboda njenih građana, a posebno stranaca i istakao da u Parlamentu ne postoji konsenzus među političarima u vezi sa tim šta čini osnovni korpus ljudskih prava. Upitao je da li u Crnoj Gori među političarima postoji konsenzus oko osnovnog korpusa ljudskih prava koja treba da uživa svaki pojedinac?

Predsjednik Odbora je saopštio da je u većini slučajeva postignut konsenzus po pitanju zaštite osoba sa invaliditetom, pripadnika romske i egipćanske populacije i žena, ali u zaštiti pripadnika LGBT populacije još uvijek ne postoji konsenzus, čemu prepreku predstavljaju konzervativna i vjerska shvatanja koja postoje u državi.

Ekspert Evropske komisije je upitao da li izvještaji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore sadrže preporuke u cilju poboljšanja položaja LGBT populacije i da li ih je Odbor razmatrao na sjednicama.

Predsjednik Odbora je saopštio da je Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore, u skladu sa svojom nadležnošću utvrđenom članom 44 Poslovnika Skupštine, imao brojne

aktivnosti koje se odnose na slobode i prava čovjeka i građanina, a time i prava pripadnika LGBT populacije. Odbor, kako zakonodavnim aktivnostima, donošenjem relevantnih zakona iz ove oblasti, tako aktivnostima u kontrolnoj i nadzornoj funkciji, prvenstveno organizovanjem javnih tribina, razmatranjem izvještaja pojedinih državnih organa i institucija i informacija koje državni organi dostavljaju, shodno članu 68 Poslovnika Skupštine, nastoji da doprinese poštovanju i zaštiti prava svih građana. Takođe, razmatranjem Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Odbor za ljudska prava i slobode se upoznaje i sa podacima koje posjeduje ova Institucija u vezi sa pravima LGBT populacije. Naveo je da je Vlada Crne Gore usvojila Strategiju za unapređenje kvaliteta života LGBT osoba za period 2013-2018. godina čiji je cilj poboljšanje ukupnog društvenog položaja LGBT osoba u Crnoj Gori i njihova bolja integracija u crnogorsko društvo. Strategijom su definisani ciljevi, oblasti djelovanja i mjere neophodne za njenu punu implementaciju, pa se njome stvaraju dobri preduslovi za sprovođenje politike zaštite ljudskih prava LGBT osoba u Crnoj Gori, što podrazumijeva i konkretnu primjenu međunarodno-pravnih i na njima zasnovanih ustavnih i zakonskih standarda kojima se reguliše poštovanje osnovnih ljudskih prava. U vezi sa pravima pripadnika LGBT populacije, saopštio je da su u Crnoj Gori u julu i oktobru 2013. godine održane povorke ponosa, ističući da je na prvoj, održanoj u Budvi, učestvovao kao predstavnik Odbora za ljudska prava i slobode. Istakao je da u Crnoj Gori još uvijek postoji visok stepen homofobije prema pripadnicima LGBT populacije, ali, s druge strane, država Crna Gora je odlučna da zaštiti svakog pojedinca bez obzira na njegovu seksualnu orijentaciju. Predsjednik Odbora smatra da je Crna Gora preduzela značajne aktivnosti u cilju afirmacije i zaštite prava pripadnika LGBT populacije pa je ostvaren napredak u ovoj oblasti, što je konstatovano i u Izvještaju Evropske komisije o napretku Crne Gore.

Eksperta Evropske komisije je interesovalo da li među političkim partijama postoji neslaganje po pitanju preporuka Zaštitnika koje se odnose na pripadnike LGBT populacije, a predsjednik Odbora je objasnio da se više radi o ravnodušnosti, a ne o neslaganju s obzirom na tradicionalizam i vjerski sistem koji preovlađuje u Crnoj Gori, a koji ne podržava pripadnike LGBT populacije.

Zamjenica predsjednika Odbora je saopštila da je partija kojoj pripada protiv javnog deklarisanja pripadnika LGBT populacije, registrovanog partnerstva i usvajanja djece od strane LGBT partnera.

Predsjednik Odbora je mišljenja da svako ima pravo da bude ono što želi i da mi to niko ne može uskratiti, kao i da niko ne može biti kažnjen zbog svoje seksualne ili druge opredijeljenosti, već treba da uživa sva prava kao i svaki drugi građanin Crne Gore.

Eksperta Evropske komisije je zanimalo kakvo je mišljenje Ombudsmana u vezi sa problemima LGBT populacije, s obzirom da postoje podijeljena mišljenja u društvu, što ga u krajnjem može dovesti u konflikt sa većinskim stavom građana Crne Gore.

Uprkos činjenici da postoji visok stepen homofobije u Crnoj Gori, predsjednik Odbora smatra važnim što je ostvaren napredak po pitanju unapređenja položaja pripadnika LGBT populacije. Ocijenio je da se predrasude i tradicionalna mišljenja koja preovlađuju u Crnoj Gori ne mogu preko noći eliminisati tako da na tom polju predstoji dugotrajan i komplikovan proces koji zahtijeva mnogo vremena i napora.

Eksperta je interesovalo da li zamjenika Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore predlaže Zaštitnik, a Skupština imenuje. Navodeći da postoje dva upražnjena mjesta za zamjenika Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, ekspert je upitao koliko traje procedura imenovanja zamjenika Zaštitnika. Takođe, interesovalo ga je da li se godišnji plan rada Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore razmatra na plenarnoj sjednici Skupštine ili na sjednici

Odbora za ljudska prava i slobode, kao matičnog radnog tijela i koja vrsta diskusije se vodi kada se razmatra godišnji plan rada Zaštitnika.

Predsjednik Odbora je objasnio da u skladu sa Zakonom o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore zamjenika Zaštitnika imenuje Skupština, na predlog Zaštitnika. Predsjednik Odbora je saopštio da se Odbor kroz izlaganje Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore na sjednici Odbora upoznae sa aktivnostima koje Zaštitnik planira realizovati tokom godine, a takođe godišnji Plan rada Odbora za ljudska prava i slobode sadrži i aktivnosti predviđene godišnjim planom rada Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Saopštio je da se Odbor formalno ne izjašnjava o planiranim aktivnostima Ombudsmana, ali se sa njima upoznae i priikom utvrđivanja Zahtjeva za dodjelu budžetkih sredstava instituciji Ombudsmana, koji Odbor za ljudska prava i slobode, shodno Zakonu o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, podnosi Ministarstvu finansija. Takođe, saopštio je da Odbor prilikom utvrđivanja svog Plana aktivnosti, Predlog plana dostavlja Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, nadležnim organima Vlade Crne Gore, međunarodnim organizacijama i nevladinim organizacijama koje se bave pitanjima ljudskih prava, radi njihovih primjedbi, predloga i sugestija, a po pozivu navedeni subjekti učestvuju i na sjednici Odbora kada se utvrđuje plan aktivnosti.

Zamjenica predsjednika Odbora dr Ljiljana Đurašković je saopštila da je Odbor za ljudska prava i slobode na 28. sjednici, održanoj 26. marta 2014. godine, razmatrao Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Rasprava je ukazala da će biti prostora za amandmansko djelovanje pa će Odbor za ljudska prava i slobode na nekoj od narednih sjednica, kao matični odbor, razmotriti najavljene amandmane na Predlog zakona kada budu u skupštinskoj proceduri, u cilju poboljšanja postojećeg teksta Predloga zakona. Istakla je da je Odbor jednoglasno podržao Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore i predložio Skupštini da isti usvoji.

S obzirom da je Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore zajedno sa članovima Odbora za ljudska prava i slobode, na njihov poziv, posjetio više ustanova kako bi se uvjerili u stanje ljudskih prava u tim ustanovama, ekspert Evropske komisije je upitao koja je uloga Zaštitnika i kakav je njegov status bio prilikom tih posjeta. Upitao je i na koji način je Odbor postupao kada uoči nedostatke u radu tih ustanova i odnosu prema licima smještenim u njima.

Predsjednik Odbora je saopštio da, shodno Zakonu o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Zaštitnik, zamjenik, kao i službenik koga Zaštitnik ovlasti, ima pravo da bez najave, izvrši pregled prostorija u organima, organizacijama, ustanovama i drugim mjestima gdje se nalazi ili se može nalaziti lice lišeno slobode, kao i da bez prethodne najave i odobrenja, posjeti lice lišeno slobode i provjeri poštovanje njegovih prava. Takođe, ima pravo da bez prisustva službenog ili drugog lica, lično ili preko prevodioca, razgovara sa licem lišenim slobode, kao i sa drugim licem za koje smatra da može da pruži potrebne informacije. Međutim, kada predstavnici Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore idu u posjetu ustanovama za smještaj lica lišenih slobode, oni se moraju najaviti i dogovoriti posjetu, a u takvim slučajevima, i Ombudsman ima ulogu gosta, kao i predstavnici Vlade Crne Gore, nevladinog sektora i medija, koje poziva Odbor.

Ističući da Odbor za ljudska prava i slobode prati stepen realizacije Preporuka i Zaključaka upućenih nadležnim državnim organima, predsjednik Odbora dr Halil Duković je upoznao eksperta Evropske komisije i sa konkretnim primjerom. Istakao je da je 2012. godine Odbor za ljudska prava i slobode zatražio od Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore da sačini izvještaj o stanju prostorija za zadržavanje pritvorenih lica, što je Zaštitnik nakon obilaska ovih ustanova i učinio. Tom prilikom konstatovano je loše stanje tih prostorija. Prilikom razmatranja Izvještaja Odbor je donio Zaključke koje je uputio nadležnim državnim organima u

cilju poboljšanja stanja. Nakon šest mjeseci, Ministarstvo unutrašnjih poslova je dostavilo Informaciju o stepenu realizacije Zaključaka i Preporuka kojom su članovi Odbora za ljudska prava i slobode obaviješteni da je preko 50% realizovano, a da određene aktivnosti nijesu realizovane, prvenstveno zbog loše ekonomske situacije i nedostatka finansijskih sredstava. Odbor je donio Zaključak o potrebi realizacije svih preostalih Zaključaka, što je u urađeno, a o čemu je Odbor informisan na novoj sjednici.

Ekspert Evropske komisije je saopštio da u Danskoj prilikom posjeta koje organizuju radna tijela Parlamenta ustanovama za smještaj lica lišenih slobode, ombudsmeni nijesu pozvani da sa poslanicima ide u posjetu, ali im se dostavlja izvještaj o stanju ljudskih prava u tim ustanovama nakon obavljene posjete.

Naglašavajući da su organizovanjem posjeta postignuti pomaci u pogledu poboljšanja uslova života i rada osoba koje borave u ustanovama u kojima postoji najveća mogućnost kršenja ljudskih prava i sloboda, predsjednik Odbora dr Halil Duković je saopštio da se tokom 2013. godine Odbor za ljudska prava i slobode bavio različitim temama, čak i temama koje su bile novina za crnogorsko društvo. Saopštio je da je Odbor na četvrtoj sjednici održanoj 6. februara 2013. godine razmotrio Izvještaj o seksualnom iskorišćavanju djece u Crnoj Gori koji je sačinjen u okviru druge faze regionalnog Projekta "Unaprjeđenje položaja djeteta u cilju zaštite od svih vidova eksploatacije". Odbor je prihvatio Izvještaj, donio Zaključak kojim podržava Preporuke Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i dostavio ga Ministarstvu pravde, Ministarstvu unutrašnjih poslova, Ministarstvu rada i socijalnog staranja, Ministarstvu zdravlja, Ministarstvu prosvjete, Ministarstvu turizma i održivog razvoja, kao i Šefu Delegacije Crne Gore u Parlamentarnoj skupštini Savjeta Evrope koja sprovodi Kampanju "Jedno od petoro", a u kojoj participira i Crna Gora. Takođe, Odbor za ljudska prava i slobode je razmotrio Izvještaj o zloupotrebi djece putem interneta u Crnoj Gori, a na 19. sjednici, 11. novembra 2013. godine, Odbor za ljudska prava i slobode u susret Međunarodnom danu prava djeteta razmatranjem Izvještaja o rezultatima sprovedenih istraživanja o zaštiti djece od eksploatacije zaokružio je brojne aktivnosti na temu zaštite prava djeteta kojima se bavio od 2011-2013. godine u okviru Regionalnog projekta "Prevenција eksploatacije djece u Jugoistočnoj Evropi", koji je Save the Children realizovao u saradnji sa članicama CRONSEE mreže, ombudsmanima regiona, a u kojem je Odbor participirao razmatranjem: Izvještaja o dječijem prosjačenju u Crnoj Gori, Izvještaja o seksualnom iskorišćavanju djece u Crnoj Gori i Izvještaja o zloupotrebi djece putem interneta. Takođe, istakao je da je 21. i 22. januara 2014. organizovan i Drugi regionalni sastanak radnih tijela nadležnih za ljudska prava i prava djeteta sa ombudsmanima za djecu zemalja regiona na temu: „Prava djeteta- Unapređenje položaja djece u cilju zaštite od svih vidova eksploatacije“ na kojem su učestvovalе delegacije Srbije, Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, Hrvatske, Slovenije i Crne Gore.

Govoreći o aktivnostima Skupštine Crne Gore na planu promocije i zaštite pripadnika romske populacije, zamjenica predsjednika Odbora dr Ljiljana Đurašković je saopštila da je Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore 8. aprila 2014. godine, tradicionalno obilježio Svjetski dan Roma, održavanjem tematske sjednice „Romkinje o ugovorenim brakovima“. Ukazano je na probleme koji opterećuju romsku zajednicu, prvenstveno nezaposlenost, siromaštvo, stambene probleme, potrebu da se mladim generacijama osigura obrazovanje, specifične oblike nasilja u porodici, kao i probleme koji nastaju zbog ugovorenih brakova. Saopštila je da je na sjednici ocijenjeno da se posljednjih godina povećava broj obrazovanih i uspješnih Romkinja i Roma, koji daju značajan doprinos demokratskoj i multikulturalnoj Crnoj Gori i zaključeno da su potrebni zajednički naponi romske i egipćanske zajednice i cijelog crnogorskog društva radi potpune integracije Roma i Egipćana i poboljšanja

njihovih životnih i radnih uslova. Saopštila je da su članovi NVO „Centar za romske inicijative“ izveli predstavu pod nazivom „Nametnuta sudbina“, koja govori o problemu ugovorenih brakova i problemu rane udaje Romkinja. Saopštila je da su prisutni imali mogućnost da komentarišu predstavu i ponude rješenje za prikazane probleme.

Ekspert Evropske komisije za instituciju zaštitnika ljudskih prava i sloboda je pohvalio rad Odbora za ljudska prava i slobode i podržao Odbor da u narednom periodu nastavi realizaciju brojnih aktivnosti značajnih za afirmaciju, poštovanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda svih građana Crne Gore. Takođe, poželio je nastavak uspješne saradnje između Odbora za ljudska prava i slobode i institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

Učesnici su iskazali zadovoljstvo održavanjem sastanka navodeći da će razmjena informacija biti svima korisna u budućem radu.

SEKRETAR ODBORA

Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA

dr Halil Duković